

De bever ... door de ogen van Kris

Ik ben biologie gaan studeren met een duidelijk doel voor ogen: iets met zoogdieren doen. Toen ik de kans kreeg om de bever in Vlaanderen te onderzoeken ging er een wereld voor mij open. Toegegeven, heel veel wist ik niet af van die bevers. Maar nadat ik mij wat had ingelezen, bevergebieden bezocht, en enkele bevers kon observeren wist ik het wel: deze soort is super interessant om te onderzoeken.

Tekst en foto's Kristijn Swinnen

Het heeft maar weinig gescheeld of we waren de (Europese) bevers voor altijd kwijt. Naar schatting 1200 leefden er nog in het begin van de 20ste eeuw. In acht kleine populaties verdeeld over heel Eurazië. Door bescherming en verplaatsingen hebben ze zich opnieuw in grote delen van Europa kunnen vestigen, ook in Nederland en België. Hier kunnen ze zich bezighouden met de twee activiteiten die altijd rechtstreeks geassocieerd zullen zijn met de aanwezigheid van bevers: het omknagen van bomen en het bouwen van dammen. Beide activiteiten roepen bewondering op bij iedereen die al eens heeft gevloekt bij het omzagen van een boom, of eigenhandig probeerde om water in goede banen te leiden. De uitdagingen met bevers zijn dan ook anders dan bij een aantal andere soorten. De soort is gered van mogelijke uitsterving, maar wat nu?

Pas als hij volledig uit het water komt, kan je inschatten hoe groot een bever echt is.

Bevers zonder grenzen De terugkeer van bevers in het door mensen gedomineerde landschap brengt een aantal uitdagingen met zich mee. Als bevers zich

vestigen, dan veranderen ze de omgeving, en dat is wennen voor ons als mensen die graag alles onder controle houden. In sommige gevallen is het nuttig om deze controle los te

Beverdammen spreken steeds tot de verbeelding.

Eijn Swinnen

overstromingen door beverdammen kan uiteraard niet overal geaccepteerd worden. Voor Vlaanderen heb ik samen met enkele collega's berekend dat als de bevers konden kiezen, ze meer dan 900 territoria zouden kunnen bezetten¹. De overheid heeft echter als doel om een minimum van 170 territoria te bereiken. Een groot verschil! Op locaties waar conflicten te verwachten zijn is het belangrijk om eerst te zoeken naar mogelijkheden om duurzaam samen te leven alvorens over te gaan tot drastischere maatregelen.

Leven er hier bevers?

Deze vraag hoor je nog met de regelmaat van de klok. Mensen kijken je vol ongeloof aan, verwonderd, soms zelfs geschokt. Vaak weten ze wel dat de soort opnieuw in Nederland/België leeft, maar op deze specifieke locatie? Daarna komen steevast de vragen. Er is vooral interesse in de locatie, de reden van verdwijning en van terugkomen, of er omgeknaagde bomen liggen, of er misschien zelfs dammen zijn en waar je het meeste kans hebt om ze ook eens te zien.

Ontmoet de natuur Af-

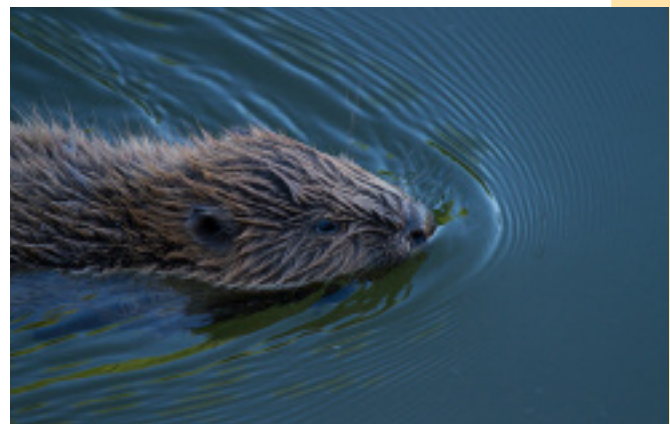
geknaagde bomen of een dam zien is mooi, maar een echte ontmoeting met een bever is iets speciaals. De sporen verraden waar je een goede kans maakt. De bever is een van onze inheemse zoogdieren die relatief gemakkelijk te observeren is, toch heb je geen garantie dat het lukt. Vergeet niet dat bevers vooral schemer- en nachtactief zijn². Stil zijn en wachten, hopen op rimpelingen in het water. Tot er plots een kop opduikt, hopelijk voor het al echt te donker is om goed te kunnen zien. Pas als ze volledig uit het water komen kan je inschatten hoe groot een bever echt is. Met wat geluk begint het dier een boom te vellen, met het kenmerkende knagende geluid als gevolg. Als je dan ook nog enkele andere familieleden rustig ziet voorbij zwemmen is de avond helemaal geslaagd. Tijd nemen om deze dieren te observeren heeft iets rustgevends. Je zit aan een waterkant, omgeven door groen, maar soms toch nog dicht bij de bewoonde wereld: onthaas-

Onder water zijn bevers helemaal in hun element.

Een omgeknaagde boom laat heel duidelijk zien dat er bevers in de buurt zijn.

Eerst zie je een rimpeling in het water, daarna krijg je zijn kop te zien.

laten. Het beheer van gebieden door bevers zorgt ervoor dat een aantal andere soorten kansen krijgen. Dit uitleggen is belangrijk. Regelmatig hoor je: "We moeten toch niet blij zijn met die bevers die hier alle bomen omknagen?". Als je vervolgens uitlegt dat er bomen zullen overblijven, een aantal van de bomen terug zal uitlopen, het positieve effect op de biodiversiteit, en wat het doel is van al deze activiteiten, neemt het begrip snel toe.

Het idee dat bevers zich alleen in natuurlijke gebieden vestigen is al lang achterhaald. Bevers kunnen ook leven in landbouwgebied, woonwijken, parken, en steden. Een echte plaag, zoals bij konijnen of bepaalde knaagdieren soms voorkomt, zullen bevers nooit worden. Bevers leven met hun familie binnen een territorium en dit verdedigen ze tegen andere bevers. Als alle geschikte gebieden bezet zijn, zal de populatie niet meer groeien. Er zijn dus geen roofdieren nodig om de populatie in te perken. Maar soms vindt een bever een locatie wel geschikt, maar is het voor de landeigenaar, de overheid of lokale gemeenschap niet gewenst dat een bever zich daar vestigt. De kans op het graven in oevers of het veroorzaken van

ten in praktijk. Als zoogdierenthousiasten – ik denk dat we de meeste lezers van Zoogdier zo wel mogen omschrijven – realiseren we ons vaak te weinig hoeveel plezier mensen kunnen beleven als ze terug een beetje in contact worden gebracht met de natuur. En welk contact is er nu mooier dan het observeren van zoogdieren?

Toekomst De bever hoort thuis in onze landen, en na een periode van afwezigheid kunnen we blij zijn dat ze terug zijn. Dat er uitdagingen zijn, en dat de bever niet overal even gewenst is, mag duidelijk zijn, maar we zijn verplicht om ervoor te zorgen dat er een duurzame toekomst mogelijk is binnen België en Nederland voor deze grootste knaagdieren van Europa.

Kristijn Swinnen werkt bij Natuurpunt Studie.